

perfil

Nascut en el si d'una família burgesa, catòlica i catalanista, en Zum Boix ha fet de la seva vida una recerca constant, que va des de l'educació dels jesuïtes i l'escoltisme fins al silenci i l'estudi de porter nocturn al CAP Banyoles, des de la regla de sant Benet de Montserrat a l'experiència renovadora dels kibbutz israelians, des de l'aprenentatge en una universitat americana a la vida solitària —i després familiar— a la zona més garrotxina del Pla de l'Estany.

Josep M. (Zum) Boix salmista clandestí

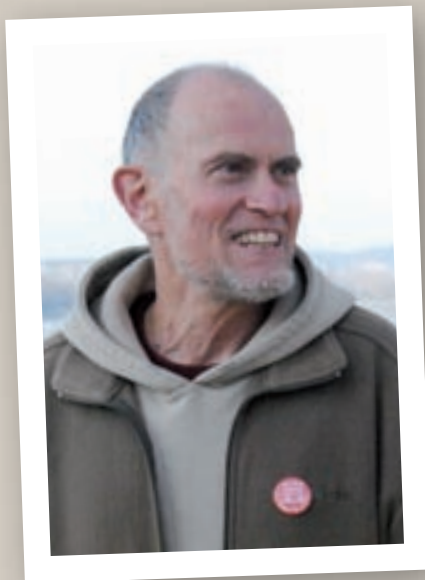
XAVI XARGAY > TEXT

ANNA FERRER I MARTÍNEZ > FOTOS

Ens veiem amb en Zum Boix el matí del dia de la Constitució: res a celebrar, diu amb consciència i convicció d'independentista: Espanya no ha funcionat per a Catalunya, només podem ser bons veïns.

Ens veiem en un cafè al costat de l'estany de Banyoles. Arriba puntual, amb un caminar lent, cabotejant com un vaixell de vela entrant a port, i un somriure ample, monàstic, de benvinguda. Estem envoltats de famílies que esmorzen, nens que criden, parelles que parlen a cau d'orella. En Zum parla baix, asserenat i, alhora, amb passió, com si fos una mostra vivent dels salms que tant aprecia i amb tanta profunditat ha estudiat: «No em fa por la multitud / que acampa al meu voltant». La vida d'en Zum és, com a mínim, peculiar i, si és cert que la vida es pot concentrar en un instant, aquestes tres hores que passem parlant, o, més ben dit, que passa en un monòleg exuberant, la resumeixen simbòlicament: una vida interior riquíssima, una passió explicativa, una recerca constant, indiferent —en la mida justa— al soroll que l'envolta.

«Tu em tragueres de les entranyes de la mare; / acabat de néixer, em vaig emparar en tu». Això fou l'any 1945, a Barcelona, en el si d'una família burgesa —el seu avi fou director general de La Caixa—, de fortes conviccions cristianes i catalanes. El pare fou Josep M. Boix i Selva, poeta, professor, editor, traductor del *Paradis perdut*, de Milton; no és estrany, doncs, que en Zum pugui recitar, a mitja conversa,

amb precisió i pertinència, un fragment prou llarg de *Nabí*, de Josep Carner. En Zum és el segon de cinc germans, el més conegut dels quals fou el cantant Francesc «Xesco» Boix. De petit, en lloc d'anomenar-se Josep Maria o Pep o Josep, emprava el nom Zum; i així li ha quedat. Estudià als jesuïtes de Sarrià i completà l'educació en el món de l'escoltisme, que el va apropar de manera decisiva a la natura. Tot i que anava per arquitecte, la tardor de 1961 va ingressar al monestir

de Montserrat, no sense haver de vèncer les reticències familiars. Allà, ja com a germà David, hi trobà el seu oncle, Maur M. Boix, director de *Serra d'Or* i responsable de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

«Lloa el Senyor, ànima meva. / Lloaré el Senyor tota la vida, / cantaré el meu Déu mentre sigui al món». I així ho va fer a casa seva, al Cau dels escoltes i a Montserrat, fins el 1974, quan va a Palestina. Tretze anys a Montserrat donen per molt, per bussejar intensament en el mar bíblic i en les profunditats de la pròpia ànima. La regla de sant Benet guiaria la seva vida i el marcaria per sempre: el rigor en l'estudi, l'obediència entesa com a alliberament, un horari molt pautat, l'equilibri de *l'ora et labora*, la consciència de formar part d'un corrent espiritual i vital, d'una saviesa

Una vida interior riquíssima, una passió explicativa, una recerca constant, indiferent —en la mida justa— al soroll que l'envolta

i una tradició que arrenca amb els primers balbuceigs del cristianisme... Però ben aviat el varen sorprendre l'opulència renaixentista i un cert diletantisme *bon vivant* d'alguns monjos. Era ben poca cosa que xerricava en la immensitat vital i espiritual que estava vivint, però també va ser el germen que acabaria amb la seva sortida com a monjo el 1976.

«Ell els ha aplegat de tots els països, / de llevant i de ponent, / del nord i del migdia». Aconsellat per l'abat Cassià M. Just, a final de setembre de 1974 va anar cap a Palestina i Israel, tot fent escala de quinze dies a Roma, on queda molt impressionat per la seva visita al papa Pau VI. Durant dos anys va estar-se, com a membre de la comunitat de Montserrat, al centre Ecumènic de Recerca Teològica Avançada, Tantur, a mig camí entre Jerusalem i Betlem. Era una concreció exemplar de les propostes del Concili Vaticà II, un espai internacional on es reunien totes les esglésies cristianes del món i, des d'on, amb una actitud oberta i generosa, buscaven punts en comú i aprofundien en l'estudi de les Sagrades Escripures. Era un nou món, ancorat encara a l'ombra protectora del Monestir; però amb dos anys el germen de la incomoditat havia de florir. També hi influí, segurament, la floració d'un amor platònic. O, potser, tot plegat és la confirmació de la visió que té en Zum de la fe com recerca constant, constant moviment. L'abat Cassià el va visitar a Israel i li va concedir el permís per deixar de ser monjo, sempre que també ho autoritzés, per escrit, el Papa. Després d'obtenir-lo es va presentar com a voluntari al kibbutz Ga'aton, a Galilea del Nord, a prop de Naharia i la frontera libanesa, un poble que funcionava com una mena de cooperativa integral formada per voluntaris d'arreu del món, amb un alt nivell cultural i un sentit del compromís notabilíssim, necessari per autogestionar-se com ho feien. Durant dos mesos, va tenir una vida intensa, de dur treball matinal.

«El just té als llavis la saviesa, / la seva boca diu la veritat». Amb l'aval de professors d'Israel i de l'abat de Montserrat, en Zum va aconseguir entrar, el gener de 1977, a la universitat Notre Dame, d'Indiana, on va cursar, durant tres anys, un màster de filosofia. Per mantenir-se, va treballar de professor de castellà, de guia turístic i de sereno. Era una persona de 30 anys, culta, formada, rica d'experiències intel·lectuals i espirituals, però amb un desconeixement més que notable de la vida quotidiana, del fregadís habitual d'una vida de relacions sovint superficials, a vegades de festa, a vegades intranscendent. Va ser, sobretot, un període d'adaptació, lluny ja de l'ombra protectora del Monestir, amb estada inclosa al Midwest i a la costa est dels Estats Units.

«Si el Senyor no construeix la casa, / és inútil l'afany dels constructors. [...] L'herència del Senyor són els fills, / els descendents són la millor recompensa». De retorn als Països Catalans, s'instal·là al Torn, als peus del santuari i col·legi del Collell, on va exercir de professor d'anglès i religió i de bibliotecari. Hi comprà una casa molt deteriorada que restaurà durant dos anys. En l'enterrament del seu germà Xesco, coneix l'Imma Frias, que, convidada per en Zum, s'instal·là a Ventatjol. Es varen casar el 1987. La casa del Torn era petita per a una família amb fills —havien d'ar-

ribar en Josep Maria, la Míriam i la Clara— i pares grans per cuidar. Per això es varen traslladar a Falgons, on aixequen una casa nova. Les condicions de vida són dures, sense llum ni aigua ni camí per arribar-hi. Fa de mestre d'anglès a l'escola de Mieres durant cinc anys, i en els següents vint-i-dos, de porter suplent en el servei d'urgències nocturn del CAP de Banyoles. Escrivé *Xerpa. Per la recerca de Déu al BUP/FP* (Barcelona, 1984) —manual de religió—; *Kinnéret. Allibereu els salmistes* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1988) —una mena de dietari sobre les seves vivències a Israel, Estats Units i Països Catalans, acompanyades dels salms bíblics—; i *La Bíblia dels naufragats* (autoeditat). L'ombra de Montserrat s'ha difuminat definitivament, però els valors que hi aprengué encara marquen el ritme de la seva vida.

S'acaba la conversa i confirmo que a en Josep Maria Boix-Masramon li escau l'inici del Salm 1: «Feliç l'home que no es guia pels consells dels injustos, / ni va pels camins dels pecadors [...] / Estima de cor la Llei del Senyor, / la repassa de nit i de dia...», i també en un dia pagament festiu, mentre l'estany, a la llum del migdia, reviu el símbol del *San Manuel Bueno, Màrtir*, d'Unamuno, però amb una significació completament diferent: plàcid en la superfície, però amb una profunditat i riquesa interior inabastable. Com en Zum, en continu corrent amagat en consolidació de la fe.

Xavi Xargay és professor.

Es va presentar com a voluntari al kibbutz Ga'aton, a Galilea del Nord, un poble que funcionava com una mena de cooperativa integral